

<b>Imię i nazwisko doktora:</b> Mirosława Dobek	
<b>Tytuł rozprawy doktorskiej:</b> Rola pieśni historycznych w wychowaniu patriotycznym młodzieży klas V-VII szkoły podstawowej	
<b>Promotor:</b> doc. dr hab. Eugeniusz Rogalski	
<b>Recenzenci:</b> doc. dr hab. Ferdynand Iniewski, prof. dr hab. Edmund Trempała	
<b>Data publicznej obrony:</b> 26.10.1988 r.	<b>Data nadania stopnia:</b> 8.02.1989 r.
<p><b>Charakterystyka rozprawy doktorskiej:</b></p> <p>Kształtowanie odpowiednich nastawień patriotycznych młodzieży należy do problemów niezwykle złożonych. Zdając sobie sprawę z ogromnej roli wychowania patriotycznego młodzieży oraz złożoności tego problemu podjęto badania, których celem było ukazanie roli jaką może odegrać repertuar pieśni historycznych w wychowaniu patriotycznym młodzieży.</p> <p>Podjęcie tej problematyki wypłynęło z przeświadczenia, iż warstwa słowna pieśni historycznych stanowi odbicie naszych chlubnych dziejów narodowych, opiewa bohaterskie czyny naszych wielkich Polaków, zatem fakt wykorzystywania polskiej pieśni historycznej w procesie wychowania patriotycznego młodzieży, w powiązaniu z całym zespołem muzycznych środków wyrazowych, może przynieść pożądane efekty wychowawcze.</p> <p>Założenie to pozwoliło sformułować następujące zakresy badań:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rola repertuaru pieśni historycznych w procesie wychowania w szkole,</li> <li>• zmienność pojęcia patriotyzmu w dziejach narodu i jej odbicie w rozwoju pieśni historycznej,</li> <li>• formy i sposoby wychowania patriotycznego realizowane poprzez pieśń historyczną w kl. V-VIII,</li> <li>• czynniki warunkujące pomyślną realizację wychowania patriotycznego poprzez pieśń historyczną.</li> </ul> <p>Szczegółową problematykę badań własnych przedstawia rozdz. II pracy, w którym zawarto problem główny, hipotezę główną oraz problemy i hipotezy szczegółowe.</p> <p>Metody i techniki, to: monografia pedagogiczna, sondaż diagnostyczny, obserwacja i wywiad.</p> <p>Badaniom poddano 1117 osób: dyrektorów szkół, nauczycieli, rodziców i uczniów. Przeprowadzono też badania w kierunku analizy programów oraz podręczników szkolnych. Analiza zebranego materiału badawczego ukazała możliwości wykorzystania pieśni historycznych w procesie patriotycznego wychowania młodzieży.</p> <p>Opracowany materiał empiryczny koresponduje z przedstawioną w I rozdziale pracy problematyką wychowania patriotycznego w świetle literatury. W części opisowo-teoretycznej wykazano duże znaczenie historycznej pieśni w zakresie przyswajania wiedzy o kulturze i dziejach ojczystych, przykłady bohaterstwa, patriotyzmu, umiłowania kraju i człowieka. Podkreślono, iż treść wraz z melodią oddziałuje na sferę emocjonalną człowieka, tak istotną w procesie kształtowania uczuć patriotycznych.</p> <p>Analizę ciągłości i zmianę pojęcia patriotyzmu oraz jej związek z rozwojem pieśni umieszczono w rozdziale trzecim. Przedstawione dane mają charakter informujący o dotychczasowym stanie badań. Ukazują istnienie ścisłych zależności pomiędzy ewolucją pojęcia patriotyzmu w dziejach naszego narodu, a rozwojem pieśni. W dramatycznych momentach historii Polski zawsze towarzyszyła ludziom pieśń - swobodna i buntownicza, patriotyczna i refleksyjna, często agresywna i bezkompromisowa - zagrzewając do czynów uosabiając ideały, do których dążono.</p> <p>(Praca zawiera również katalog tematyczny pieśni patriotycznych z podziałem na okresy historyczne.)</p> <p>Problematyka ciągłości i zmian w pojęciu patriotyzmu oraz związku tego procesu z powstawaniem pieśni stanowi o dużych możliwościach emocjonalno-poznawczych polskich pieśni patriotycznych.</p>	

W kolejnej części pracy (rozdz. IV) przedstawiono realizację wychowania patriotycznego poprzez pieśń w korelacji z nauką języka polskiego i historii. W tym celu dokonano analizy programów, niektórych podręczników oraz możliwości wykorzystania pieśni patriotycznych zawartych w podręcznikach muzyki (klasy V-VIII).

Opracowany materiał źródłowy dowodzi, iż treści patriotyczne zawarte w programach muzyki, historii i języka polskiego sprzyjają stosowaniu korelacji międzyprzedmiotowej z różnym nasileniem w poszczególnych klasach.

Z analizy programowej wybranych przedmiotów w klasach V-VIII wynika, iż zawarte w nich te same treści patriotyczne mogą być wykorzystane w pracy dydaktyczno-wychowawczej na różnym poziomie nauczania. W związku z tym istnieje możliwość korelacji problematyki patriotycznej w obrębie klas V-VIII.

Uzyskane informacje poprzez badania sondażowe pozwoliły na nakreślenie pewnego obrazu stanu faktycznego procesu wychowania patriotycznego ze szczególnym uwzględnieniem roli muzyki i pieśni patriotycznych. Badania wykazały, iż nie jest on optymistyczny a zwłaszcza, jeżeli chodzi o korelację muzyki i pieśni patriotycznych z językiem polskim, historią oraz zajęciami pozalekcyjnymi.

Następnie (rozdz. V) w oparciu o zebrane informacje przedstawiono czynniki warunkujące realizację zadań wychowania patriotycznego poprzez pieśni historyczne. Dokonano analizy danych z badań według następujących uwarunkowań: osoba nauczyciela, czynniki materialne, czynniki kulturalne w środowisku szkolnym, atmosfera środowiska rodzinnego, czynniki kulturalne w środowisku pozaszkolnym, miejsce repertuaru pieśni historycznych w wychowaniu patriotycznym w opinii uczniów i nauczycieli.

Opracowane dane ukazały możliwości wychowawcze pieśni patriotycznych i zależność stopnia zapoznania z nimi uczniów od wyżej wymienionych czynników.

Natomiast opisane badania dotyczące działań szkoły w zakresie organizacji zajęć pozaszkolnych, imprez masowych na terenie szkoły i w środowisku pozaszkolnym wskazują, iż wieloraka działalność szkoły może mieć znaczący wpływ na wychowanie patriotyczne uczniów.

**Określenie wkładu wniesionego rozprawą doktorską do pedagogiki:**

Rezultaty przeprowadzonych badań mogą być przydatne w działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły.

Tabela została przygotowana przez autora rozprawy